
Taltidningen 2.0 delrapport 2

Återrapportering av
regeringsuppdrag
Ku2010/1124/MFI om den
framtida taltidnings-
verksamheten

Fotografi av Julia Linde

Till statsrådet och chefen för Kulturdepartementet

Talboks- och punktskriftsbiblioteket (TPB), Taltidningsnämnden (TTN) och Post- och telestyrelsen (PTS) fick den 23 juni ett gemensamt uppdrag att utreda och intensifiera utvecklingen av den framtida taltidningsverksamheten. Uppdragets syfte var att med utgångspunkt i myndigheternas tidigare rapportering utreda vissa frågeställningar vidare.

I samband med detta uppdrag startade myndigheterna i september 2010 ett treårigt utvecklingsprogram, *Taltidningen 2.0*, för att arbeta vidare i den riktning som rapporterades i *Samverkan för ökad tillgänglighet* 2008-10-31. För utvecklingsprogrammet finns en styrgrupp bestående av Roland Esaiasson myndighetschef TPB, Åsa Finnström ledamot i Taltidningsnämnden, Olof Bjurö stf avdelningschef PTS och Jesper Klein projektchef TPB.

Denna rapport är den andra av fem delrapporter som kommer att tas fram inom ramen för uppdraget.

Vi överlämnar härmed *Delrapport 2 Taltidningen 2.0 - Återrapportering av Regeringsuppdrag Ku2010/1124/MFI om den framtida taltidningsverksamheten*.

Stockholm den 1 september 2011

Roland Esaiasson
myndighetschef
TPB

Innehåll

Om denna rapport	5
1 Rapportering av utredningsresultat - sammanfattning	6
2 Genomförda och pågående aktiviteter i Taltidningen 2.0	7
Utveckling av nya format för digitala taltidningar	7
IT-utveckling	8
Fältförsöket All-up	9
Nystartat projekt för att kortsiktigt reducera kostnader inom nuvarande taltidningsverksamhet	9
Tidsplan för kommande aktiviteter 2011-2012	10
3 Uppdaterad kostnadsberäkning 2011-2015	11
Aviserad finansiering 2010-2013 TTN och Taltidningen 2.0	11
Uppdaterad Prognos taltidningsverksamheten 2011-2015	11
4 SAMORDNINGSEFFEKTER GENOM SAMVERKAN	12
Syn- och hjälpmedelscentraler	12
Hjälpmedelsinstitutet (HI)	12
5 Ekonomisk redovisning av förbrukade medel inom Taltidningen 2.0	13

OM DENNA RAPPORT

Denna rapport beskriver de utrednings- och utvecklingsresultat som uppnåtts efter att *Taltidningen 2.0 delrapport 1* lämnades till regeringen den 1 mars 2011.

Tonvikt har i denna rapport lagts vid att beskriva nuläget i projektets genomförande och kommande aktiviteter i närtid.

Texten består av fyra kapitel.

- Kapitel 1 är en kortfattad sammanställning av nya utredningsresultat utifrån uppdragsbeskrivningen.
- Kapitel 2 är en lägesrapport från de pågående utvecklingsprojekt som startats för att genomföra de förändringar av taltidningsverksamheten som beskrivs i delrapport 1.
- Kapitel 3 innehåller en uppdaterad kostnadsberäkning som visar det totala kapitalbehovet för taltidningsverksamheten.
- Kapitel 4 beskriver genomfört utredningsarbete kring samverkan på hjälpmedelsområdet.
- Kapitel 5 innehåller en ekonomisk redovisning av förbrukade medel inom Taltidningen 2.0

1 RAPPORTERING AV UTREDNINGSRISULTAT - SAMMANFATTNING

Här följer en kortfattad redovisning av de utredningsresultat som tillkommit sedan delrapport 1 den 1 mars 2011. Frågeställningarna på sidan 4 i regeringsuppdraget Ku2010/1124/MFI 23 juni 2010 återges med kursiv text.

- *resultatet av praktiska fälttester av olika tekniska lösningar samt erfarenheter från fall där tidningar väljer att gå över till ny teknik för utgivning av taltidningar*

Ett fältförsök vid namn All-up med talsyntesbaserad produktion och Internetdistribution av taltidningar håller på att förberedas. Själva fältförsöket kommer att inledas i januari 2012 och omfatta två dagstidningar och ca 100 abonnenter. Resultaten från fältförsöken kommer att utvärderas under perioden juni-juli 2012 och rapporteras till Kulturdepartementet i *Taltidningen 2.0 delrapport 4* den 1 september 2012. Se vidare kapitel 2

- *kostnadsberäkningar när det gäller olika lösningar för produktion, distribution och konsumtion av taltidningar, en analys när det gäller olika modellers konsekvenser för användningen av de statliga medlen, resursbehovet under en övergångsperiod respektive när ett nytt system är genomfört, samt ekonomiska konsekvenser för kommuner och landsting vid ett eventuellt genomförande av förslaget om behovsprövning av mottagningsutrustning.*

Ett omfattande arbete med kostnadsberäkningar av ovanstående frågeställningar genomfördes under perioden december 2010 till februari 2011 och rapporterades i *Taltidningen 2.0 delrapport 1*. Under perioden april-maj 2011 har en justering av dessa beräkningar gjorts med målet att sprida kostnader över åren 2013-2015. Se vidare kapitel 3.

- *förutsättningarna för tidningsföretagens fortsatta engagemang när det gäller utgivning av taltidningar och bl.a. mot denna bakgrund hur en övergång från inlästa taltidningar till talsyntestidningar som distribueras med digital teknik ska gå kunna genomföras i praktiken*

Sedan delrapport 1 har ett flertal kontakter skett för att förankra den framtida modellen för taltidningsverksamheten. Bland annat har möten hållits med Sveriges journalistförbund (SJF), Tidningsutgivarna (TU) och Medieföretagen för att diskutera upphovsrättsrelaterade frågor kring taltidningar.

Ett nytt möte med representanter från Sveriges tidningskoncerner är inplanerat den 21 september 2011 för att stämma av utvecklingen av den framtida verksamheten.

- *en bedömning av hur förändringar av taltidningsverksamheten påverkar administrativa kostnader respektive konkurrenssituationen för berörda företag*

Kommande arbete med att förbereda upphandlingar av produktions-, distributions- och konsumtionslösningar under 2012 kommer att ge en tydligare bild av både kostnadsbild och framtida konkurrenssituation. Genomförda förberedelser av de IT-lösningar som ska användas i fältförsöket 2012 pekar mot att de tekniska standarder som beskrevs i delrapport 1 och som bidrar till att säkra en ökad konkurrensmöjlighet är relativt enkla för de involverade leverantörerna att implementera. Utredningsresultat kring dessa frågor kommer att redovisas tydligare i delrapport 3 och 4.

- *förutsättningarna för användarnas fortsatta tillgång till taltidningar och talböcker, särskilt under en övergångsperiod*

Arbetet med att säkra upp IT-ovana användares möjlighet att få tillgång till taltidningar via Internet istället för radiosändning pågår i förberedelserna av fältförsöket All-up. Resultat från detta arbete kommer att kunna redovisas mer i detalj i delrapport 3 2012-03-01.

- en värdering och uppskattning av samordningsmöjligheterna avseende utvecklingen inom taltidnings- och talboksverksamheterna.

I kapitel fyra beskrivs pågående och genomfört arbete kring samverkan med syncentraler och Hjälpmedelsinstitutet (HI).

2 GENOMFÖRDA OCH PÅGÅENDE AKTIVITETER I TALTIDNINGEN 2.0

Taltidningen 2.0 bedrivs som ett utvecklingsprogram i regi av TPB, TTN och PTS under 2010-2014. Programmet består av flera delprojekt som tillsammans leder till resultatet att den nya modellen för taltidningsverksamheten som beskrevs i delrapport 1 införs för samtliga av landets taltidningar. Målsättningen är att följa den tidsplan för "snabbt införande" som tidigare rapporterats vilket innebär att samtliga taltidningar ska vara konverterade till att produceras med talsyntes, samt att radio- och post/bud-baserad distribution har ersatts med Internetdistribution senast den 30 juni 2014.

I följande avsnitt beskrivs de pågående aktiviteter som hittills startat när denna rapport skrivs.

UTVECKLING AV NYA FORMAT FÖR DIGITALA TALTIDNINGAR

Ett arbete med produktutveckling har inletts med målsättningen att etablerade standarder för produktion, distribution och konsumtion av taltidningar ska ge en förbättrad konkurrensutsättning av verksamheten. De tekniska formaten och den användarvänliga designen av framtidens taltidning är tänkta att utgöra en grund för fältförsök och upphandling 2012-2013.

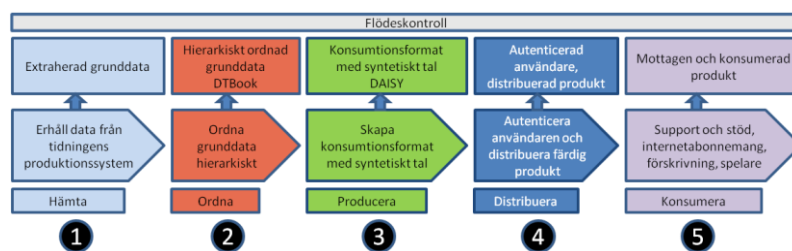
KRAVSPECIFIKATION FÖR PRODUKTIONS- OCH KONSUMTIONSFORMAT

En första version av kravspecifikation för produktions- och konsumtionsformat har tagits fram som beskriver hur en taltidning ska utformas enligt den väletablerade DAISY-standard¹. Arbetet med att formulera kraven på framtidens taltidning baseras på provproduktioner i samarbete med underleverantörer till TPB, samt på djupintervjuer med en brukargrupp som testar den nya taltidningen.

PROVPRODUKTIONER

Under första halvåret 2011 har 17 provproduktioner av digitala taltidningar genomförts i samarbete med tre indiska och ett svenskt produktionsföretag inom talboks- och taltidningsbranschen som projektet har etablerat samarbete med. Arbetet har lett till att den kravspecifikation som är under utveckling har fyllts på och förfinats.

Produktionerna har genomförts med flera olika format för grunddata från tidningsföretagen vilket lett till att underleverantörerna har kunnat utvärdera olika produktionstekniker.

¹ DAISY 2.02 och ANSI/NISO z.39.86-2005 och används för talböcker och taltidningar i de flesta länder i västvärlden.

INTERVJUER MED SYNSKADADE BRUKARE

I samband med provproduktionerna har en grupp om 10 synskadade taltidningsanvändare använts för att utvärdera det nya digitala taltidningsformatet parallellt med att kravspecifikationer har tagits fram. Testpersonerna har fått prova att läsa en DAISY-baserad dagstidning på CD-rom och har sedan intervjuats om funktionalitet, innehåll, syntetiskt tal och andra aspekter av tjänsten. Intervjuerna har givit viktiga insikter om behoven och har lett till att kravspecifikationen för produktion av taltidningar har uppdaterats i flera omgångar.

Fotografi av Julia Linde

IT-UTVECKLING

En av TTN:s befintliga underleverantörer som projektet samarbetar med, Textalk AB har startat utveckling av nya IT-system i samarbete med projektgruppen på TPB. De system som utvecklas ska färdigställas under oktober 2011 och omfatta följande:

- Webbaserat produktionssystem för taltidningar med talsyntes (strukturering av tidningsdata)
- Webbgränssnitt för administration av användarinformation
- Distributionsserver för kommunikation med IP-baserad konsumtionsutrustning för DAISY-formatet

FÄLTFÖRSÖKET ALL-UP

Planen är att under januari inleda ett fältförsök (All-up) där ca 100 användare av taltidningar varje dag får en digital taltidning levererad på morgonen via Internet. Fältförsöket kommer att utvärderas i flera omgångar och är tänkt att pågå under hela 2012 i Uppsala och Norrköping.

SAMARBETEN OCH LEVERANTÖRSAVTAL PÅ PLATS

För att genomföra fältförsöket har flera samarbeten med kommersiella aktörer etablerats.

- *Uppsala Nya Tidning* och *Norrköpings Tidningar* levererar indata till taltidningsproduktionen
- *Textalk AB* i Göteborg levererar IT-system för produktion och distribution av digitala taltidningar
- *Inläsningstjänst AB* levererar DAISY-spelare för Internetbaserad åtkomst från *Shinano Kenshi* (Plextalk PTX1/Pro)
- *Dialect i Väst AB* levererar konfigurering av konsumtionsutrustning, teknisk installation, utplacering samt användarstödtjänster i samarbete med TPB

När denna rapport skrivs kan fortfarande ytterligare samarbetspartners bli nödvändiga innan fältförsöket startas, bl.a. kring talsyntes och Internetabonnemang.

SAMARBETE MED TJÄNSTELEVERANTÖRER I UPPSALA OCH NORRKÖPING

Ett samarbete med syncentralerna och stadsbiblioteken i Uppsala och Norrköping har inletts för att under fältförsöket undersöka hur en samordning kan ske av distributionen av taltidningar och talböcker via Internet. Detta genomförs i ett separat delprojekt vid namn *Talboken kommer* som är tänkt att pågå under 2012.

NYSTARTAT PROJEKT FÖR ATT KORTSIKTIGT REDUCERA KOSTNADER INOM NUVARANDE TALTIDNINGSVERSAMHET

Den 6 april 2011 lämnade TPB ett underlag² till Kulturdepartementet kring effekterna av den minskning av TTN:s sakanslag för 2012-2013 som tidigare aviserats. Slutsatserna i rapporten var att flera taltidningar riskerar att läggas ned på grund av sämre ekonomiska villkor för dagstidningsföretagen.

TPB har efter detta tagit fram ett förslag på hur man kan minska de negativa effekterna av åtstramningen genom att effektivisera nuvarande taltidningsverksamhet redan från och med 2012. I juni 2011 startade TPB ett nytt delprojekt inom Taltidningen 2.0 med målsättningen att förverkliga dessa kostnadsreduceringar för dagstidningsföretagen.

LÖSNINGSFÖRSLAG 1: CD-TIDNINGAR MED TALSYNTE

Förslaget innebär att de mest frekventa mänskligt inlästa CD-tidningarna konverteras till talsyntestidningar men fortsätter att distribueras på CD under 2012 och 2013 under tiden Internetbaserad distribution förbereds i Taltidningen 2.0.

I och med att konsumtionsformatet CD med navigerbara artiklar fortsätter att användas behöver inte abonnenternas konsumtionsutrustning bytas ut eller kopplas upp mot Internet, vilket avsevärt förenklar

² PM 2011-04-06 Konsekvensanalys av minskat TTN-anslag 2012-2014

projektet. Förändringen innebär att produktionskostnaderna minskar och att abonnenterna får en längre taltidning, men med syntetiskt tal.

Bedömningen är att det mest rationella är att införa talsyntesbaserad produktion på fem av de existerande CD/kassettidningarna.

De aktuella dagstidningsföretagens förutsättningar för att kunna genomföra denna förändring är ännu inte helt klarlagda. Bland annat har tidningsföretagen anställd inläsningspersonal eller avtal med varierande bidningstid med underleverantörer av mänsklig inläsning. I nuläget är bilden att en övergång till talsyntesbaserad produktion för fem CD-tidningar kan ge en besparingseffekt på TTN:s sakanslag om cirka 4,8 miljoner kr först från januari 2013.

Slutsatsen är att TPB och TTN bör gå vidare med projektet och genomföra denna förändring snarast möjligt.

LÖSNINGSFÖRSLAG 2: ÖVERGÅNG TILL INTERNETDISTRIBUTION I GLESBYGDSOMRÅDEN

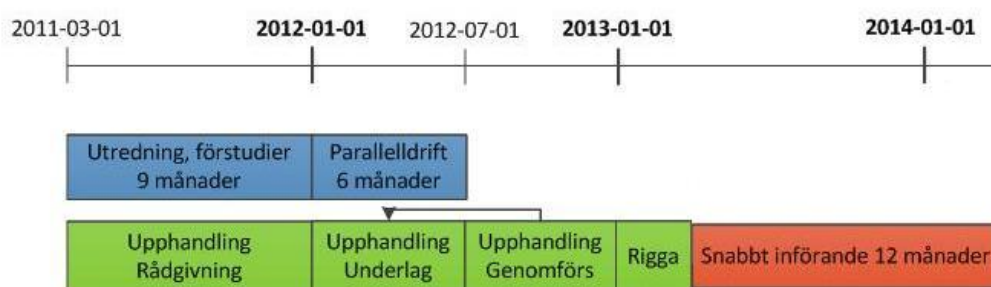
Detta förslag innebär att man i glesbygdsområden med låga abonnenttal på taltidningar konverterar radiotidningarna till Internet- eller CD-tidningar för att kunna minska kostnaderna för radiodistribution.

Den undersökning som har gjorts kring potentialen hos detta projekt visar att om lösningen ska införas redan tidigt 2012 kan besparingseffekten uppgå till ca 1 miljon kr per år om lösningen införs i 7-9 sändarområden. De negativa effekterna för abonnenterna bedöms kunna bli stora på grund av obeprövd och för många svårhanterbar konsumtionsteknik. Risken är att ca 50 % av användarna inte kan använda de lösningar som i dagsläget finns till hands att använda.

Slutsatsen är att TPB och TTN inte bör gå vidare med denna lösning på grund av den relativt låga besparingspotentialen men den höga risken för minskat antal abonnenter.

TIDSPLAN FÖR KOMMANDE AKTIVITETER 2011-2012

Den övergripande tidsplan för Taltidningen 2.0 som togs fram till delrapport 1 bedöms fortfarande hålla. Detta innebär att fältförsök och upphandlingar genomförs 2011-2012 och att migreringen till den nya lösningen genomförs 2013 och avslutas under kvartal 2 2014.

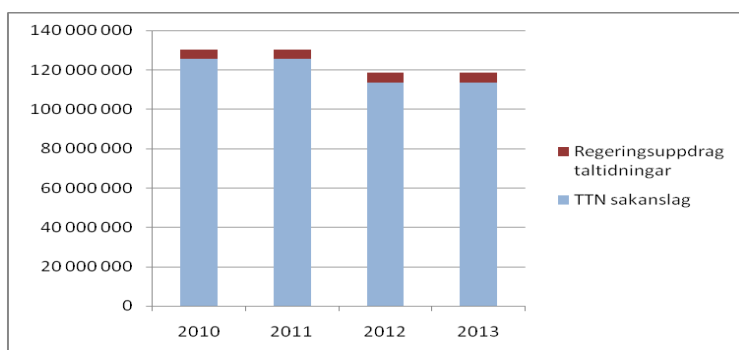

3 UPPDATERAD KOSTNADSBERÄKNING 2011-2015

I delrapport 1 presenterades en kostnadsberäkning som visade på ett behov av tillskott på medel under 2013 för att täcka kostnaderna i samband med migreringen till den nya modellen för verksamheten. Sedan delrapport 1 har beräkningarna uppdaterats. Detta presenteras nedan och *bilaga 1 prognos delrapport 2*.

AVISERAD FINANSIERING 2010-2013 TTN OCH TALTIDNINGEN 2.0

Den finansiering av taltidningsverksamheten 2011-2013 som regeringen hittills har aviserat innebär en total minskning av medlen till den löpande verksamheten med 12 miljoner utifrån 2011 års nivå samt ett årligt tillskott på 5 miljoner kr per för regeringsuppdraget kring den framtida taltidningsverksamheten. Detta innebär ett budgetutrymme om 118,5 miljoner kr per år under 2012-2013.

UPPDATERAD PROGNOSEN TALTIDNINGSVIRKSAMHETEN 2011-2015

I den nya kostnadsberäkning som har gjorts inför denna rapport har både det totala kapitalbehovet och det förväntade budgetunderskottet/överskottet för taltidningsverksamheten under tidsperioden 2011-2015 undersökts. Beräkningarna visar att kostnaderna under vissa förutsättningar kan jämnas ut över åren 2013-2015 jämfört med tidigare beräkningar, men att **ett budgetunderskott kvarstår om 6,1 miljoner kr 2012 och 1,0 miljon kr 2013**. Därefter minskar kostnaderna för verksamheten från nuvarande nivå på 125,5 miljoner till drygt 70 miljoner kr per år 2014-2015. Detta scenario bygger på följande förutsättningar.

1. Att kostnaderna för att byta ut konsumtionsutrustning under teknikskiftet kan spridas över 3 år genom leasing. Leasing innebär en högre total kostnad än ett köp, men kan ge ett mer utjämnat kapitalbehov 2013-2015 jämfört med vad som rapporterades i delrapport 1. Undersökningar om möjligheterna med leasing pågår ännu och det är därför än så länge osäkert att denna lösning är juridiskt och praktiskt genomförbar.
2. Att kostnaderna för befintlig löpande taltidningsverksamhet minskar till 119,6 miljoner kr 2012 och 86,3 miljoner kr 2013.
3. Att kostnaderna för utredningsarbetet och införandet av den nya modellen för verksamheten kan periodiseras 2010-2013. Detta är nödvändigt eftersom huvuddelen av kostnaderna för genomförandet enligt planen faller ut 2013 och behöver kunna finansieras med de medel som regeringen beviljat i regeringsuppdraget den 23 juni 2010. En undersökning pågår när denna rapport skrivs om hur möjligheterna till periodisering påverkas av 2011 års anslagsförordning.

4 SAMORDNINGSEFFEKTER GENOM SAMVERKAN

En viktig målsättning inom Taltidningen 2.0 är att uppnå samordningseffekter kring frågor gällande konsumtionsutrustning och användarstöd för taltidnings- och talbokstjänster. Förutom TPB och TTN finns i nuläget en rad aktörer på detta område som genom samverkan kan skapa en bättre, mer enhetlig service till de synskadade slutanvändarna än i nuläget. En annan målsättning är att genomföra effektivare upphandlingar och på det sättet minska samhällets totala kostnader för konsumtionsutrustning för talböcker och taltidningar.

SYN- OCH HJÄLPMEDELSCENTRALER

Syn- och Hjälpmedelscentralerna (tillhör landstingen) är huvudansvariga för att tillhandahålla hjälpmedel för synskadade för läsning av böcker och annat material. Den viktigaste produktkategorin inom detta område är DAISY-spelare som förskrivs som hjälpmedel i samtliga län i Sverige. De spelare som förskrivs är framförallt anpassade för det material som finns tillgängligt i DAISY-format på CD på landets bibliotek.

Syncentralerna har i nuläget inte hand om mottagare för radio- och RATS-tidningar, dessa ansvarar TPB för sedan 1 augusti 2010. TPB samarbetar i nuläget med fyra olika företag i Sverige kring administration, drift och service av dessa mottagare.

Såsom rapporterats tidigare bör målsättningen för framtiden vara att syncentralerna övertar ansvaret för läshjälpmedel även för taltidningar, men först efter att teknikskiftet som beskrivs i delrapport 1 genomförts 2014. För att uppnå denna målsättning krävs att syncentralerna dels övergår till att upphandla DAISY-spelare för Internetbaserade tjänster så att maskinparken kan bytas ut, dels utvecklar sin kompetens kring denna nya teknik för att sköta och upphandla användarstödtjänster.

TPB har deltagit på ett möte med cheferna för landets syncentraler och informerat om det kommande teknikskiftet och kommande möjligheter med samordnad upphandling av DAISY-spelare. Reaktionerna vid mötet var övervägande positiva och det beslutades att TPB tillsammans med syncentralerna ska genomföra en kartläggning av nuvarande förskrivning av DAISY-spelare under hösten 2011.

HJÄLPMEDELSINSTITUTET (HI)

HI har två viktiga roller kring området läshjälpmedel och användarstödtjänster för talböcker och taltidningar.

1) HI fungerar i dagsläget som expertmyndighet inom hjälpmedelsförskrivning i Sverige. HI:s roll är inte att genomföra upphandlingar av DAISY-spelare, detta görs uteslutande av landstingen själva. Däremot fungerar HI som ett kunskapscentrum och kontaktyta mot hjälpmedels- och syncentralerna i landet. HI gör statistik över hjälpmedelsförskrivningen gör användarundersökningar m.m. TPB och HI har under perioden mars-april haft två möten och diskuterat strategi och gemensamma informationsaktiviteter kring den förestående övergången från CD- till Internetbaserade DAISY-spelare.

2) HI genomför tillsammans med PTS projektet IT-support direkt där supporttjänster via telefon för äldre och funktionshindrade testas. Ett möte har hållits med projektledaren för projektet för att undersöka möjligheterna att den modell för telefonsupport som utvecklats inom projektet kan användas även för framtida användarstöd kring teknik för taltidnings- och talbokstjänster. Möjligheter verkar finnas att en sådan nationell supporttjänst skulle kunna slås ihop med den support som i dag sköts av TPB (radiotidningar) och Dialect AB (RATS-tidningar). IT-support direkt utvecklas vidare och beräknas kunna lanseras nationellt under 2013-2014.

5 EKONOMISK REDOVISNING AV FÖRBRUKADE MEDEL INOM TALTIDNINGEN 2.0

Nedanstående tabell visar förbrukade medel inom Taltidningen 2.0 under perioden 2011-03-01 till och med 2011-08-31.

Budgetpost	Utfall (kr)
Personalkostnader	829 408
Konsulttjänster	766 884
Utbildning av egen personal	27 952
Resor	22 114
Korttidsinvestering datorer	13 277
Post, tele- och datakommunikation	1 196
Representation	824
Tryckning m.m.	735
Summa	1 662 389